

Debreceni Egyetem
Táplálkozás- és Élelmiszertudományi
Doktori Iskola

Az akkreditációs eljárásban közreműködő
látogató bizottság jelentése

*A MAB Testülete 2023. június 30-i ülésén hozott 2023/6/XVII. sz. határozat
melléklete*

Tartalomjegyzék

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően	3
I.1. Főbb erősségek	4
I.2 A monitoreljárás feltételei	4
II. Látogatóbizottsági értékelés.....	7
II.1. A doktori iskola általános helyzetképe	7
II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége.....	9
II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés	10
ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika.....	10
ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése	13
ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés	15
ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése.....	17
ESG 1.5 Oktatók	20
ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások	21
ESG 1.7 Információkezelés.....	23
ESG 1.8 Nyilvános információk.....	24
ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás	26
III. Látogató Bizottság.....	26
IV. Mellékletek	27
IV.1. Feladatmeghatározás	27
IV.2 Akkreditációs interjúk menetrendje	27

I. A látogató bizottság javaslata az akkreditációt illetően

A MAB Látogató Bizottsága (a továbbiakban: a Bizottság) a Debreceni Egyetem Táplálkozás- és Élelmiszertudományi Doktori Iskola (D243) által készített önértékelés, az átvizsgált nyilvános egyetemi dokumentumok és az online interjúk alapján megállapítja, hogy a Táplálkozás- és Élelmiszertudományi Doktori Iskola (a továbbiakban: DI) minőségbiztosítási rendszere az ESG (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area) elvei értelmében a DI folyamatainak többségére kiterjed.

A DI minőségbiztosítási és fejlesztési folyamatai tervezettek; tervezési, ellenőrzési, mérési és értékelési eljárásai rendszeresek. A vezetési folyamatok és a minőségbiztosítási folyamatok között kimutatható a kapcsolat, az oktatás-kutatás menedzsmentje megfelelő, iránya illeszkedik a DI stratégiájához.

A támogató – pénzügyi, gazdálkodási, informatikai – folyamatok, valamint az infrastruktúra kiváló háttérrel biztosít az oktatási és kutatási tevékenységhez.

A MAB 2022/10./X. sz. határozatával elfogadott intézményakkreditációs jelentésben foglaltak szerint: szükséges az intézményi szintű értékelő és ellenőrző eljárások fejlesztése, ami természetesen kihat a DE doktori iskolai és így jelen DI minőségbiztosítási folyamatainak fejlesztésére. Mindemellett a DI ESG-megfelelése több ponton tovább fejlesztendő, ezeket a területeket a jelentés I.2. fejezete rögzít részleteiben.

A Bizottság akkreditációs javaslata: *a Táplálkozás- és Élelmiszertudományi Doktori Iskola öt évre akkreditálható, monitoreljárással egybekötve.*

A monitoreljáráás feltételei: a DI e határozathozatal napjától számított két éven belül benyújtja a MAB-nak írásos beszámolóját, melyben részletesen ismerteti az ebben a jelentésben felsorolt hiányosságok pótlására tett intézkedéseket. A MAB a beszámoló beérkezését követő 30 munkanapon belül jelzi a DI-nek, amennyiben interjú lefolytatását is szükségesnek tart. A pótolandó hiányosságok felsorolása az I.2. fejezetben található; amennyiben ezek pótlása nem történik meg az előírt határidőre, a MAB megvonja az akkreditációt a DI-től.

Az egyes ESG-pontokat tárgyaló fejezetek végén a Bizottság által megfontolásra ajánlott javaslatok találhatóak. Mérlegelésüket a DI-re bízta a Bizottság, teljesülésüket külön nem vizsgálja.

I.1. Főbb erősségek

A MAB fontos célja, hogy az akkreditációs eljárások során tapasztalt jó gyakorlatokra felhívja a doktori képzést folytató intézmények figyelmét. A Bizottság e célból összegyűjtötte azokat a gyakorlatokat, melyeket példaértékűnek talál, s melyekből más doktori iskolák is ötleteket meríthetnek.

- Egyetemi szinten kiemelendő, hogy:
 - a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára (DEENK) magas színvonalú, kimagasló szakkönyvtári gyűjteményekkel rendelkezik, melyek díjmentesen hozzáférhetőek hallgatói-kutatói részére;
 - a Debreceni Egyetem Kiválósági PhD-Ösztöndíjjal és kiegészítő támogatásokon keresztül segíti a doktoranduszok tudományos életpályamodelljét;
 - a Debreceni Egyetem quadruple hélix innovációs struktúrában valósít meg kutatási projekteket, melyek során a doktori képzésben kiírt témákban lefolytatott kutatások eredményeként létrejövő közlemények, valamint iparjogvédelmi bejegyzések (szabadalmak) üzleti tervvé alakítása példa értékű a K+F+I hasznosítás terén.
- Az Orvostudományi Doktori Tanács eljárásrendjével kiegészített Doktori Szabályzat részletesen rögzíti a graduális képzés mellett egyénileg felkészülőkre vonatkozó szabályokat is.
- Figyelemre méltó gyakorlat a Debreceni Egyetem orvostudományi területen működő doktori iskoláiban tevékenykedő oktatók és témavezetők (belső) akkreditációja.
- Követendő példa a DI Táplálkozástudományi doktori programjának tutori rendszere.

I.2 A monitoreljárás feltételei

A Bizottság az alábbi ESG-sztenderdek tekintetében fogalmaz meg fejlesztendő, valamint javítandó területeket. A monitoreljárás során áttekintésre és értékelésre kerül, hogy a DI a kijelölt fejlesztési megállapításokra hogyan reagált, milyen konkrét intézkedéseket hajtott végre.

ESG 1.1 A minőségbiztosítási politika területén:

- Az alkalmazott minőségbiztosítási eszközök és eljárások során a PDCA-elv erősítése szükséges, elsősorban az érdekeltek felé történő visszajelzések, visszacsatoló mechanizmusok területén.

ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok területén:

- A DI a Neptun rendszer mellett a Képzési Tervben, valamint a tantárgyi adatlapokon, tematikákon is tüntesse fel az adott tárgy óraszámát, valamint a vizsgáztatás/számonkérés módját.
- Az Élelmiszertudományi doktori program esetében szükséges
 - a kutatási és oktatási tevékenységgel történő kreditszerzés részletes szabályozása: a DI dolgozza ki, hogy a hallgatók milyen konkrét és mérhető teljesítmény alapján kaphatják meg a kutatási tevékenységgel megszerzendő 218, valamint oktatási tevékenységgel szerezhető max. 32 kreditet, és ezek egyes félévre adható részeit. A jelenlegi Képzési Terv nem nyújt megfelelő támpontot sem a hallgatóknak, sem a teljesítmény értékelőjeként és igazolójaként kijelölt témavezetőknek;
 - a Táplálkozástudományi doktori program mintájára – az éves kreditelszámolási folyamat támogatására – összesített kreditlista és kredittáblázat összeállítása, mely elősegíti a doktoranduszok teljesítményének áttekinthetőségét az Élelmiszertudományi doktori programban is.
- Szükséges rögzíteni, hogy a képzési programok kialakításán túl a felülvizsgálat milyen elvek mentén zajlik.

ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzítés odaítélése területén:

- *Egyetemi szinten mihamarabb javítandó:*
 - az Nftv-hez igazodva, szükséges a fokozatszerzési eljárási díj kiszabására vonatkozó kritériumok pontosítása (ld. ESG 1.4 fejezet);
 - szabályzati szinten rendezni szükséges a nappali és levelező munkarendre vonatkozó szabályokat, tekintettel arra, hogy nappali tagozaton is engedélyezett és nem tiltható a munkavállalás.
- A Táplálkozástudományi doktori program felvételi felhívásában az alábbiak rögzítése szükséges: részletes felvételi követelmények, különös tekintettel a felvételi vizsga értékelésére, valamint az alkalmazott rangsorolás elveire (kiegészülve az elérendő

minimum pontszámmal); a felvételi eljárási díj (ld. letölthető jelentkezési lap), a felvenni tervezett létszám, valamint az önköltség összege.

- A felvételizők egyenlő elbírálása érdekében a felvételi bizottságok összetételére vonatkozó követelményeket definiálni kell a tudományterületi vagy DI-szintű szabályzatban, mindkét doktori program esetében.
- Az angol nyelvű DE Doktori Szabályzatból nem érhető el a tudományterületi doktori tanácsok specifikus szabályaival kiegészített példányok. Ez különösen aggályos, mivel a DI-nek nincs egységes működési szabályzata (a két doktori program képzési és működési specifikumait tudományterületi doktori tanácsok saját hatáskörben szabályozzák).
- A Képzési Tervben az Élelmiszertudományok doktori programra vonatkozó komplex vizsga szabályozása nem felel meg a Kormányrendeletben előírtaknak. A 387/2012 (XII.19.) Kormányrendelet 12/A. § (4) bekezdésének megfelelően lehetővé kell tenni a komplex vizsga disszertációs részének ismételhetségét.
- Fontos a kreditelismerés kereteit, menetét részletesebben szabályozni (például rögzíteni, hogy milyen típusú korábbi eredményekért számolható el kredit, a doktorandusz a doktori iskola titkárának minimum két héttel a DIT ülése előtt benyújtja az adott egyetemen folytatott tanulmányokról vagy kutatásról kiadott igazolást és/vagy kurzusleírást, a tanács pedig ez alapján dönt). Az oktatómunka igazolása (online) űrlap fejlesztése is indokolt, az objektív és transzparens kreditelismerési döntéshozatal támogatására.
- A Kormányrendelet (13. § [3] bekezdés) értelmében a DI szabályzatában rögzíteni kell a nyelvi követelmények teljesítéséhez elfogadott valamennyi idegen nyelvet.

ESG 1.5 Az oktatói feltételek biztosítása területén:

- A törzstagok rektor által hitelesített listájához képest (DI Önértékelés II. 1. melléklet), az önértékelési dokumentum szöveges része (22. oldal), a DI Képzési Terve (6. oldal), valamint az Agrártudományi Doktori Tanács 2022. június 23-án hatályba lépett szabályzata (DI-k működési rendje; 48. oldal), továbbá a DI honlapja eltérő összetételű törzstagok kört nevesít. A két dokumentumban és a honlapon mindenképpen harmonizálni szükséges a törzstagok listáját, még inkább a dokumentumokból törölve a listát és megadni azt a helyet, ahol a dinamikus, naprakész lista elérhető.

ESG 1.6 A tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások területén:

- Javasolt az elektronikus ügyintézés kiterjesztése a dokumentumok gyorsabb és hatékonyabb kezelése céljából.

ESG 1.7 Az információkezelés területén:

- Fontos feladat a visszacsatoló mechanizmusok erősítése, így a releváns értékelések (minőségfejlesztési célok elérése, munkavállalói elégedettség mérése, oktatói munka hallgatói véleményezése, munkaerőpiaci partnerek elégedettsége) a minőségfejlesztési munkában elért eredmények visszajelzéseinek erősítése.

ESG 1.8 Az információk nyilvánossága területén:

- Kívánatos lenne a doktori képzés keretében meghirdetett tárgyak tematikájának és követelmény-rendszerének a jelenleginél részletesebb dokumentálása, nyilvános elérhetőségének biztosítása a Neptun rendszer mellett.
- A DI honlapján tegye elérhetővé egyértelmű jelöléssel szabályzatai korábbi verzióit, amelyek a bent lévő doktori évfolyamokra érvényesek. A DI tegye elérhetővé honlapján az Agrártudományi Doktori Tanács Szabályzatával kiegészített Doktori Szabályzat angol verzióját.
- A DI honlapján nyújtson tájékoztatást az alábbiakról:
 - kapcsolati adatok (pl. ügyfélfogadási idő, fogadóórák);
 - elkészült disszertációk, akár Debreceni Egyetem elektronikus Archívumára (DEA) átvezető link formájában;
 - információ, kimutatás a végzettek elhelyezkedéséről.

II. Látogatóbizottsági értékelés

II.1. A doktori iskola általános helyzetképe

A Debreceni Egyetem (továbbiakban Egyetem) Táplálkozás- és Élelmiszertudományi Doktori Iskoláját (továbbiakban DI) 2017. november 24-én akkreditálta a MAB (2017/9/X/2/2/1135 számú határozatában) újonnan létesült doktori iskolaként, ahol az első hallgatók 2018. februárjában meg is kezdték a tanulmányaikat. A DI akkreditációját a MAB 2019. június 28-án erősítette meg a 2019/6/IX/15/2/1326 számú határozatában.

Ötvözve az agrár-, valamint az orvos- és egészségtudományok tudományterületeit, a DI egyedülálló az országban. Tudományos fokozatot (típusa: PhD) szintén két tudományágban, élelmiszertudományok és egészségtudományok területén jogosult kiadni. Az Országos Doktori Tanács (ODT) honlapján (www.doktori.hu) feltüntetett adatok alapján, az intézmény

interdiszciplináris képzési és kutatási lehetőségeket biztosít a fokozatszerzéshez táplálkozástudományi és élelmiszer-biztonsági és -minőségi mérnöki mesterképzési szakjaira alapozva, ugyanakkor a Bizottság által lefolytatott interjúkból kiderült, hogy az általános orvosi, gyógyszerész és természettudományos képzések felől érkező hallgatók száma is jelentős.

A DI deklarált kutatási területei a táplálkozás és az egészség kapcsolata, a betegségek megelőzése és kezelése a táplálkozás által, az élelmiszer minősítés, élelmiszer biztonság és technológia, az élelmiszer biotechnológia és az élelmiszer hulladékok. Az Egyetem küldetésnyilatkozatával egyezően, a DI fő kutatási céljai között is megjelenik a gyógyszeripari (táplálékkiegészítő), élelmiszeripari és állattenyésztési projektek négyes hélix innovációs struktúrában való megvalósítása.

A DI-ben – a két tudományterületnek és tudományágnak, valamint az iskola elnevezésének megfelelően – két doktori kutatási program, a Táplálkozástudományi és az Élelmiszertudományi Doktori Program működik, önálló szabályrendszerrel (Doktori Szabályzat az Orvostudományi Doktori Tanács eljárásrendjével kiegészítve, valamint Agrártudományi Doktori Tanács Szabályzata) és infrastruktúrával (Agrártudományi Doktori Tanács és Orvostudományi Doktori Tanács, két doktori titkárság, külön PhD-kurzusok).

A DI-ben biztosított a két tudományterületnek megfelelően a törzstagok szükséges száma és az egyetemi tanárok aránya, amely a Rektor által hitelesített lista alapján 18 fő, a DI honlapja szerint jelenleg 20 fő, közülük 13 fő egyetemi tanár. A diszkrpanciát az akkreditációs folyamat megkezdése óta felvett új törzstagok okozhatták.

A törzstagok és egyetemi tanárok száma a két program között egyenletesen oszlik meg. Emellett az ODT honlap szerint 63 oktató (beleértve a törzstagokat, témakiírókat és témavezetőket), 18 témakiíró (ebben az iskolában) és 37 témavezető segíti a DI munkáját.

A DI-nek jelenleg 65 hallgatója van, közülük összesen 53 fő folytatja tanulmányait nappali, 6 fő levelező, továbbá 6 fő egyéni képzési rendben. Az angol nyelvű képzés 2019 szeptemberében indult, és a nemzetközi hallgatók száma emelkedő tendenciát mutat, jelenleg az angol nyelvű képzésben 16 hallgató vesz részt Stipendium Hungaricum Ösztöndíj Program keretében. Az akkreditációig 6 doktorvárományos szerzett már sikeresen PhD-fokozatot. Tekintettel arra, hogy nemrég létesített DI-ről van szó, fokozatszerzési- vagy lemorzsolódási arányról még nem beszélhetünk; a fokozatszerzésre megszabott határidőt csak jelen szemeszter végén érik majd el az első hallgatók, fokozatszerzésükre az online interjúk alapján a DI jó eséllyel számít. Passzív vagy hallgatói jogviszonyának megszüntetését kérő hallgatóról nincs információ.

II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége

A doktori iskolákról, a doktori eljárások rendjéről és a habilitációról szóló 387/2012. (XII. 19.) számú kormányrendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) meghatározza a törzstagság kritériumait. A törzstagság egyik alapvető feltétele a 2. § (3) bekezdésének b) pontja értelmében, hogy törzstag az lehet, aki *„a doktori iskola tudományágában, illetve annak kutatási területén folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytat, amely tudományos tevékenység – ide nem értve a művészeti tevékenységet – a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 3. § (1) bekezdés o) pontjában meghatározott nemzeti tudományos bibliográfiai adatbázis (a továbbiakban: Adatbázis) alapján vizsgálendő”*.

Egyértelműen megállapítható, hogy a Táplálkozás- és Élelmiszertudományi Doktori Iskola törzstagjai:

Altorjay István egyetemi tanár,

Baranyi József tudományos tanácsadó,

Csiki Zoltán egyetemi docens,

Emri Tamás egyetemi tanár,

Fári Miklós egyetemi tanár,

Gesztelyi Rudolf egyetemi docens,

Juhász Béla egyetemi tanár,

Karaffa Erzsébet egyetemi tanár,

Kovács Béla egyetemi tanár,

Kozma Bence egyetemi docens,

Máthé Endre egyetemi docens,

Páll Dénes egyetemi tanár,

Pócsi István egyetemi tanár,

Prokisch József egyetemi docens,

Pusztahelyi Tünde egyetemi tanár,

Sipos Péter egyetemi tanár,

Szilvássy Zoltán egyetemi tanár,

Tamás János egyetemi tanár.

a Kormányrendelet 2. § (3) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően folyamatos, magas szintű tudományos tevékenységet folytatnak.

A DI messzemenően teljesíti a törzstagok számára vonatkozó elvárásokat, az elérhető szűkebb lista alapján is. A törzstagok rektor által hitelesített listáján (DI Önértékelés II. 1. melléklet) 18 személy szerepel. Közöttük mindkét tudományágban többségben vannak az egyetemi tanárok (6–6 fő). Az egészségtudományok tudományágban további 3 fő egyetemi docens, az élelmiszertudományok tudományágban pedig 2 fő egyetemi docens és 1 fő tudományos tanácsadó tartozik még a törzstagok közé. A hosszú távú megfelelés is biztosított a megfelelő minőségű törzstagok nagy száma és életkori megoszlásuk alapján.

A törzstagok publikációs tevékenységüket és főbb tudánymetriai mutatóikat az MTMT-ben feltüntetett információk (adatok) alapján vizsgálva megállapítható, hogy nemzetközi összehasonlításban is megállják a helyüket. Mindkét tudományágban hét törzstag jegyez 1000-nél több független hivatkozást a közleményeire. A megjelent közlemények szervesen kapcsolódnak a DI tudományterületéhez és megfogalmazott célkitűzéseikhez.

A DI vezetője Prof. Dr. Szilvássy Zoltán, az MTA doktora, a Debreceni Egyetem rektora, az Általános Orvostudományi Kar, Farmakológiai és Farmakoterápiai Intézet igazgatója. Jelenlegi kutatásainak tudományága gyógyszerészeti tudományok és egészségtudományok. Tudományos érdeklődési köre a diabetológia, neurofarmakológia, kardiovaszkuláris farmakológia és generikus gyógyszer-megújítás. Publikációs tevékenysége kiemelkedő, tudományos munkája nemzetközi szinten is ismert és elismert. Az MTMT-adatbázis tanúsága szerint 144 *in extenso* tudományos közleménnyel rendelkezik, melyek kumulatív impakt faktora 346,576. Közleményeinek 66,3%-a (65 db) a SCImago besorolás alapján Q₁-es presztízsű, közülük 15 db D₁ kategóriába esik. Teljes tudományos műveire 1515 független hivatkozás érkezett, melyek közül 1436 WOS/Scopus jegyzett független hivatkozás. Legtöbbet idézett művére 130 független WOS/Scopus hivatkozás érkezett, H-indexe 26. A DI munkatársai, oktatói, témavezetői, valamint a hallgatók a lefolytatott interjúkon elismeréssel nyilatkoztak személyét illetően.

II.3. Az ESG-kritériumok szerinti értékelés

ESG 1.1 Minősegbiztosítási politika

Sztenderd: *Az intézmények rendelkezzenek publikus és a stratégiai menedzsment részét képező minősegbiztosítási politikával. Ezt a belső érintettek [azaz a hallgatók, az oktatók és a nem oktató személyzet] dolgozzák ki és valósítsák meg; megfelelő struktúrák és folyamatok révén, a külső érintettek [felhasználók, munkaadók, partnerek] bevonásával.*

A Debreceni Egyetem a doktori iskolákra is kiterjedő, a doktori iskolák által működtetett ESG-alapú minőségbiztosítási rendszert tart fenn. Az egyetem Minőségbiztosítási Kézikönyvben és Minőségbiztosítási Eljárásrendjében tisztázta a minőségbiztosítási rendszer alapelveit, alapvető folyamatait, dokumentációs rendszerét, illetve kiinduló mérési eszközeit. Az egyetem nyilvánosan közzétett minőségpolitikával rendelkezik. A minőségpolitika a doktori iskolákat nem nevesíti, tartalma ugyanakkor egyértelműen érvényesíthető a doktori iskolák működési területén. A doktori iskolák minőségbiztosítási szempontjait az Egyetemi Doktori és Habilitációs Tanács (EDHT) határozza meg, mely alapján valamennyi doktori iskola köteles kidolgozni minőségbiztosítási rendszerét. A doktori iskolák minőségbiztosítási rendszere megfelelőségének felügyeletét a Debreceni Egyetem minőségbiztosításért felelős rektori biztosa biztosítja. A doktori iskolák minőségügyi vezetővel rendelkeznek, akiket a doktori iskola tanácsa választ és a doktori iskola vezetője bíz meg. Feladatuk a minőségbiztosítási dokumentumok előkészítése, a minőségbiztosítás operatív működtetése, a szükséges adatok gyűjtése és feldolgozása, tárgyalásra történő előkészítése. A minőségügyi rendszer felügyelete a doktori iskola vezetőjének felelőssége. A doktori iskolák minőségbiztosítási rendszerének keretében minden év utolsó ülésén az EDHT értékeli a doktori iskolák eredményeit. A következő év első ülésén az EDHT meghatározza a következő év egyetemi szintű minőségcéljait és célindikátorait, melyeket megküld a doktori iskoláknak. Ennek figyelembevételével az egyes doktori iskolák meghatározzák minőségcéljaikat és célindikátoraikat. A célindikátoroknak összhangban kell lenniük az egyetemi minőségbiztosítási célindikátorokkal, melyeket az intézmény visszacsatoló mechanizmus keretében ellenőriz. A célok elérését valamennyi doktori iskola ellenőrző riportban vizsgálja, mely összegzésre és értékelésre kerül valamennyi tudományterületi doktori tanács, valamint az EDHT szintjén. Az értékelés egyben a következő célkitűzés alapja.

A Debreceni Egyetem a doktori iskolák jó gyakorlatainak feltárása és koordinációja, a minőségbiztosítási rendszer fejlesztése érdekében évente egy alkalommal, a Minőségfejlesztési Bizottság keretében hívja meg a doktori iskolák miniőségügyi vezetőit.

Az intézmény az akadémiai integritás érvényesítése érdekében etikai kódexszel, etikai szabályzattal, etikai bizottsággal rendelkezik.

A Táplálkozás- és Élelmiszertudományi Doktori Iskola a Debreceni Egyetem szabályozásának megfelelő minőségbiztosítási rendszert működtet. A rendszer kidolgozása és fenntartása érdekében minőségügyi vezetőt bízott meg, az egyetemi minőségpolitika „lefordítására” megfogalmazta küldetését. A DI minőségbiztosítási eljárásait és folyamatát Minőségbiztosítási Terv keretében szabályozta. Működésének fejlesztése érdekében – az egyetem doktori iskolákra vonatkozó minőségbiztosítási rendszerének megfelelően – évente

minőségcélokat tűz ki, melyek elérését rendszeresen értékeli. A minőségfejlesztés érdekében a DI vizsgálja a munkaerőpiaci partnerek, a hallgatók, a munkavállalók, a végzett hallgatók elégedettségét, működteti az oktatói munka hallgatói véleményezésének rendszerét. Az érdekeltek bevonására, tapasztalataik figyelembe vételére a DI több kiegészítő eljárást alkalmaz, így: partnerek bevonását támogató partnertalálkozók rendszere, az oktatók visszajelzését szolgáló workshopok rendszere, a DI Tanácsa (DIT) doktorandusz képviselője felé történő jelzés, a DI vezetője, illetve titkára felé történő panasztétel lehetősége, a hallgatók és témavezetők munkáját támogató tutori rendszer, valamint a témavezetők munkájának két évente történő felülvizsgálata.

A doktorandusz hallgatók képviselői közvetlenül bevonásra kerülnek a DI döntéshozatali folyamatába, így a DIT, a tudományterületi doktori tanács és az EDHT munkájába. A DI minőségcéljai elérését megfelelően menedzseli, érdekeltjei visszajelzéseinek vizsgálatára megfelelő eljárásokkal rendelkezik, melyek eredményei nyilvánosak. Működése során rendkívül nyitott, partnerorientált szervezatként jellemezhető, formálisan 3 hazai és 57 nemzetközi partnerkapcsolatot menedzsel, informálisan ennek sokszorosát.

Az akkreditációs eljárás során a bizottság megállapította, hogy a DI minőségbiztosítási rendszere képes kezelni az ESG-ben rögzített elvárásokat. A működtetett minőségbiztosítási rendszer alkalmas arra, hogy az intézményi minőségpolitika értékeit a DI szintjén megjelenítse, a fenntartott folyamatokat egyértelműen szabályozza, a szabályszerű működés feltételeit biztosítsa, a partnerek jelzéseit rendszeresen közvetítse, melyek mentén folyamatos fejlesztő aktivitásokat kezdeményezzen és hajtson végre. Más oldalról ugyanakkor az alkalmazott megoldások teljes körű kiaknázása a jövő kihívásait jelenti. Az alkalmazott minőségbiztosítási eszközök PDCA ciklusa nem, vagy nem minden esetben teljesül. Például a tutori támogatás, a témavezetői értékelés, a kötelező minősítés visszajelzéseiről egyelőre az oktatók nem tudtak beszámolni, kísérleti jelleggel zajlik a munkaerőpiaci visszajelzések vizsgálata, ahogyan a munkatársi elégedettség DI-szintű mérése is.

Mindez természetes folyamat, hiszen a DI egyelőre rövid múltra tekinthet vissza, melyben az eljárások fejlesztése intenzív volt, másrészt a DI mérete lehetővé teszi a gyors, informális visszacsatolásokat, az ad-hoc fejlesztések gyors intézményesítését. Ugyanakkor az alkalmazott visszacsatolások intézményesítésének erősítése mindenképpen fontos feladat a DI számára, mely egyben a jövőbeli szerves fejlődés kihívásainak kezelését is támogatni lesz képes.

ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása, folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése

Sztenderdek: *Az intézmények rendelkezzenek folyamatokkal képzési programjaik kialakítására és jóváhagyására. A képzési programokat úgy kell kialakítani, hogy elérjék kitűzött céljaikat, beleértve az elvárt tanulási eredményeket. A program révén megszerezhető képésítés legyen világosan meghatározott és közölt, utalással a nemzeti képesítési keretrendszer megfelelő szintjére, s ennek révén az Európai Felsőoktatási Térség képesítési keretrendszerére.*

Az intézmények folyamatosan kísérik figyelemmel és rendszeres időközönként tekintsék át képzési programjaikat, biztosítandó, hogy azok elérjék kitűzött céljaikat, illetve megfeleljenek a hallgatók és a társadalom igényeinek. Ezen értékelések eredményezzék a programok folyamatos javulását. Az ennek folytán tervezett vagy megtett intézkedéseket minden érdekelt felé közölni kell.

A DI képzési tevékenysége két doktori program keretében zajlik. Ennek megfelelően, egyetemi szinten két tudományterületi doktori tanácshoz, az Orvostudományi és az Agrártudományi Doktori Tanácshoz (ODT és ADT) tartozik a szabályozása. Az ODT Doktori Szabályzat (az Orvostudományi Doktori Tanács eljárásrendjével kiegészítve) és Agrártudományi Doktori Tanács Szabályzata egységesen rendelkezik, melyek alapján a DI kezdeményezésére, a tudományterületi doktori tanács jóváhagyásával hozhat létre és működtethet doktori programokat, melyek vezetői a DI törzstagjai.

A dokumentum 1. § (9) pontjának megfelel mind a táplálkozástudományi- mind pedig az élelmiszertudományi doktori program, hiszen a doktori iskolán belül doktori program akkor hozható létre, ha a programvezetőn kívül a programban részt vesz a doktori iskola további legalább három, tudományos minősítéssel rendelkező, az egyetemmel teljes idejű munkaviszonyban álló oktatója. A szabályzat rendelkezik a programvezető személyét és feladatait illetően is (megjegyzendő, hogy a feladatkör programonként, vagyis tudományterületenként eltér). A programok vezetőinek személye önmagában garancia a minőségi elvek megvalósulására.

A DI honlapján könnyen megtalálható a két doktori programra vonatkozó aktuális Képzési Terv, amely alapvetően strukturált és kidolgozott. A Képzési Terv tartalmazza a képzés rendszerére és a képzés tantervére (külön a két programban aktuálisan elérhető kurzusok listáját és azok tantárgyleírását) vonatkozó információkat. A PhD-hallgatók számára biztosított kurzusok száma megfelelő, a még viszonylag kis hallgatói létszámra tekintettel kiemelkedő. A kurzusok tematikája a kutatási programokhoz jól illeszkedik, korszerű, megfelelő elméleti és gyakorlati háttérrel teremt az önálló kutatói karrierre való felkészülésben. A DI a doktoranduszok részére „Általános kutatási ismeretek” és „Biometria”

címmel kutatásmódszertani és módszertani készségfejlesztés PhD-kurzust hirdet, azonban a pályázatírási készségfejlesztésről dedikáltan nem gondoskodik, melyet javasolt integrálni.

A félévek teljesítéséhez szükséges kutatási kredit, amely az allokálandó kreditek jelentős részét teszi ki (a táplálkozástudományi programban 27 kredit, az élelmiszertudományi programban 23–30 kredit félévente), kevésbé definiált, az interjúkból azonban az derült ki, hogy a szoros témavezető–hallgató kapcsolatok miatt, ami az iskolát jellemzi, a hallgatók előrehaladása ennek ellenére megfelelő, nyilatkozataik alapján látják a teljesítendő feladataikat, célorientáltak. A táplálkozástudományi programban képzési kredit, kutatási kredit, disszertációs kredit és egyéb teljesítményért szerorzhető kredit van, míg az élelmiszertudományi programban tantárgyi kredit, kutatási kredit és oktatási teljesítménnyel megszerorzhető kredit, eltérő kreditértékekkel. Az oktatási tevékenységgel szerorzhető kreditekről az ESG 1.3 fejezetben részletesebben ír a Bizottság.

Az interjúk alkalmával a programvezetők kiemelték, hogy az új tudományos eredmények beépítése a kurzusok oktatóinak felelőssége, melyre elsődlegesen törekednek az oktatók és amely a kurzusok évenkénti újonnan történő meghirdetésével biztosított, amikor változtatásokat eszközölhetnek a PhD-kurzusok kínálatán és a syllabusokon.

A hallgatói terhelés egyenletes, elősegíti a komplex vizsgára, valamint a fokozatszerzési eljárásra való felkészülést a magyar és az angol nyelvű képzés esetében is. A tanulmányi/oktatási/kutatási tevékenységekért és a disszertációírásért járó kreditek aránya a tudományterületeket figyelembe véve megfelelő.

A témakiírások száma limitált. A magyar nyelvű témakiírások jelenleg nem jelennek meg se az ODT, se a DI honlapján, az angol nyelvű kiírások közül is mindössze öt elérhető. A DI jelenlegi gyakorlata alapján, a felvételi jelentkezési határidő lejárta előtt kb. egy hónappal kerül kiírásra a kis számú, válogatott téma, amely a lemorzsolódás ellen és a minőségi képzés mellett szólhat, tekintve, hogy a hallgatók kiválasztása az egyes ténylegesen működő projektekre rendkívül célirányos. Ugyanakkor a DI kutatási portfóliójának és rendszerének bemutatása szempontjából mégis javasolható lenne, hogy legalább az előző év témái és a felvételi kiírás elérhető legyen. Javasolt, hogy ezeken a felületeken a DI hírt adjon az aktuális témavezetői körről és témakiírásokról.

A Bizottság apró eltéréseket, dokumentumok adaptálásából adódó következetlenségeket talált az egyes dokumentumokban, melyeket a későbbiekben részletez.

Ajánlások

- Opcionálisan javasolható, hogy a Képzési Terv a félévente kötelező hallgatói írásos beszámolóra vonatkozó követelményeket egységesítse: a dokumentum alapján a tartalmi

követelményeket a Képzési Terv 4. sz. melléklete, majd később a szöveg szerint, az ODT Eljárásrendje 21. sz. melléklete tartalmazza.

- Javasolt a Képzési Tervbe pályázatírási készségfejlesztést segítő kurzust beépíteni vagy egyetemi szinten megteremteni ennek lehetőségét.

ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés

Sztenderd: *Az intézmények biztosítsák képzési programjaik olyan megvalósítását, amely aktív szerepre ösztönzi a hallgatókat a tanulási folyamat létrehozásában. A hallgatók értékelése tükrözze ezt a megközelítést.*

A doktori képzési programok illeszkednek az orvos - és egészségtudományok, valamint az agrártudományok területéhez. A programokban megjelennek a következő alterületek: a táplálkozás, az egészség- és gyógyszeripar, valamint az élelmiszerbiztonság, az élelmiszerek minőségbiztosítása, minőségjellemzése és minőségmegőrzése, az élelmiszer-előállítási és táplálkozási láncra gyakorolt agroökológiai, termőhelyi hatások és kockázatok integrált értékelése. A kutatási igények biztosításra kerülnek a bemutatott programokon keresztül.

A DI a hazai és nemzetközi trendek szerint ajánl témakiírásokat a doktori képzésbe lépni vágyó hallgatói és kutatói számára. A leendő témakiírások illeszkednek az aktuális interdiszciplináris kutatási irányokhoz.

Ahhoz, hogy egy hallgató motivált és önreflexióra képes legyen, tisztában kell lennie tanulmányi kötelezettségeivel, azok értékelési módjaival és a jogi előírásokkal is. A DI dokumentumai rögzíti a hallgatói jogokat és kötelezettségeket, továbbá a tanulmányi előrehaladás feltételeit.

A jogorvoslati kérelem benyújtásának módját az egyetemi Doktori Szabályzat részletezi. A jogorvoslati kérelmek elbírálásának rendjét az egyetemi Szervezeti és Működési Szabályzat 17. számú melléklete, a Hallgatói Jogorvoslati kérelmek benyújtásának és elbírálásának eljárási rendje című szabályzat tartalmazza, mely az egyetem honlapján megtalálható.

A DI hallgatói jellemzően kis számban vesznek részt az egyetemen oktatási tevékenységben, a hallgatói visszajelzések alapján az látható, hogy az oktatási tevékenység követelményei nem egyértelműek a doktoranduszok számára. Miközben a Képzési Tervben megtalálható a Táplálkozástudományi doktori program hallgatói által szerorzhető oktatási kreditek szabályozása (VII/2.), addig az Élelmiszertudományi doktori program ezt nem tartalmazza. Itt megjegyzendő, hogy a Táplálkozástudományi program hallgatói által megszerezhető oktatási kreditekkel kapcsolatban a Képzési Tervben egy bekezdésen belül két, egymásnak ellentmondó szabályozás is található; a DIT döntése szerint a képzés 8 féléve alatt összesen

legfeljebb 40 kredit szerezhető (interjúk alapján ez elírás és javítandó), azonban a szabályozásban az is szerepel, hogy a képzés teljes időtartama alatt a hallgatók maximum 3 kreditet szerezhetnek oktatási tevékenységgel. Számukra – a hallgatói fórumon elhangzottak, illetve az elérhető kurzuslisták alapján – nincs pedagógiai felkészítés, fejlesztés a képzés során.

Az egyetem Doktori Szabályzata rendelkezik az egy témavezetőhöz egy felvételi időszakban felvehető doktorandusz hallgatók számáról, valamint az általa egyidejűleg vállalható hallgatók maximális létszámáról. A szabályzatban megjelölt maximális létszámok lehetőséget biztosítanak a minőségi munkavégzésre, azt a www.doktori.hu-n elérhető adatok alapján egy témavezető sem lépte túl.

A hallgatók által kitöltött kérdőívek és a velük lefolytatott interjúk alapján, közvetlen, bizalmi kapcsolat jellemzi a témavezetők és hallgatóik viszonyát. A hallgatói, valamint témavezetői visszajelzések alapján, a kis létszámból adódó közvetlen viszony lehetőséget teremt a legtöbb képzési, illetve kutatási kérdés, probléma kezelésére, esetleges lemaradás esetén a házon belüli, akár személyre szabott megoldásokra. A doktoranduszok minden félév végén kutatási beszámolót adnak le, és minden évben részt vesznek a DI által szervezett konferencián. Ezek alapján az előrehaladást évente legalább egy alkalommal vizsgálja a DI.

Követendő gyakorlatként, a DI ún. tutori rendszert működtet a Táplálkozástudományi programban. A tudományos fokozattal rendelkező tutor a DI törzstagja vagy szakmailag kompetens oktatója, azonban lehet másik DI tagja vagy akár szakmailag kompetens külsős személy is. Nem feladata a szakmai munka irányítása és a tudományos eredmények szakmai értékelése, viszont segít nyomon követni a PhD-hallgatók képzésének, tudományos tevékenységének előrehaladását és közreműködik az esetleges problémák feltárásában, megoldásában.

A komplex vizsgára történő felkészülést illetően a hallgatók egyöntetűen arról számoltak be, hogy részükre a felkészüléshez szükséges támogatás biztosított a témavezető és a DI egyéb oktatói részéről. Célzott és szervezett mentorálás a sikertelen komplex vizsga esetén – az interjúk és az Önértékelés, illetve a rendelkezésre álló dokumentumok alapján – nem működik a DI-ben, azonban valamennyi résztvevő kiemelte a témavezetővel való közvetlen viszonyból adódó hatékony tanulástámogatási rendszert.

A DI a hallgatóközpontú tanulás érdekében lehetőséget teremt a doktoranduszok számára a kutatóműhelyek és munkacsoportok tevékenységébe történő bekapcsolódásra, a proaktív kutatási és publikációs tevékenység végzésére. A hallgatók kiegészítő támogatása itt bevett gyakorlatnak számít.

A doktoranduszok visszajelzései alapján, a DI és a Doktorandusz Önkormányzat szorosan együtt tud működni és jól kezelik a felmerülő ügyeket, megkereséseket. A DIT munkájába bevonásra kerülnek a doktorandusz hallgatók, hiszen delegált képviselőjük révén az érdekképviselő, az érdekvédelem alanyi joga biztosított.

Ajánlás

- A DI Táplálkozástudományi doktori programjának tutori rendszerét, mint jó gyakorlatot, javasoljuk kiépíteni az Élelmiszertudományok doktori programban is.

ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése

Sztenderd: *Az intézmények következetesen alkalmazzák a teljes hallgatói életciklust lefedő, előzetesen meghatározott és közzétett szabályzataikat, például a hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése tekintetében.*

A DI az alábbi dokumentumok mentén folytatja képzési tevékenységét:

- DE Doktori Szabályzata, ami a DE SZMSZ 26. számú melléklete: 2022. június 23. (69 oldal), tartalomjegyzékkel ellátott;
- Agrártudományi Doktori Tanács Szabályzatával kiegészített Doktori Szabályzat (benne zöld színnel szedve a Táplálkozás- és Élelmiszertudományi Doktori Iskola 'élelmiszertudományi programja' működési rendje) – 2022, 107 oldal, tartalomjegyzékkel ellátott;
- Orvostudományi Doktori Tanács eljárásrendjével kiegészített Doktori Szabályzat (mely vonatkozik az orvostudományi területen működő valamennyi doktori iskolára) – 2022, 97 oldal, tartalomjegyzékkel ellátott, kék színnel szedve az orvostudományi területre specifikus részek;
- Képzési Terv (fájlnev alapján 2022-es, a dokumentumban nem található dátum; 73 oldal, tartalomjegyzékkel ellátva); a dokumentumról részletesebben az ESG 1.2 és 1.9 fejezet szól;
- Minőségbiztosítási Terv (2022, 18 oldal, tartalomjegyzékkel ellátott); a dokumentumról részletesebben az ESG 1.1 fejezet szól.

A DI mint szervezeti egység és tudományos műhely működésére vonatkozóan nem érhető el egységes működési szabályzat, a speciális képzési és működési szabályok tudományterületi doktori tanács szintjén kerülnek rögzítésre, mégpedig az egyetemi Doktori Szabályzatba építve, saját színkóddal szedve. Ezek a kiegészített szabályzatok (tudományterületenként) a hallgatói tájékozódást megkönnyítik, ugyanakkor arra ügyelni kell tanács szinten, hogy a dokumentumok a hatályos egyetemi Doktori Szabályzaton alapuljanak. Az angol nyelvű DE

Doktori Szabályzathoz nem érhető el a tudományterületi specifikumokkal kiegészített verziók.

Az eljárás ideje alatt, a DI honlapján nem volt elérhető sem előző, sem aktuális felvételi felhívás. A Bizottság a DI által megküldött, 2022/23 tanév keresztféléves felhívások – külön-külön az egyes programokra – alapján az alábbi megállapításokat teszi: az Agrártudományi Doktori Tanács felvételi felhívása (magyar és angol nyelven egyaránt) részletes, informatív, azonban nem rögzíti a graduális képzéssel párhuzamos egyéni képzési lehetőséget (ld. Nftv. 53. § [3a] bekezdés). A Táplálkozástudományi programhoz tartozó felvételi felhívás mindösszesen csak az aktuális témahirdetésekre hívta fel a figyelmet (ODT-adatbázisra mutató linken keresztül), valamint az Orvostudományi Doktori Tanács belső hírlevelében hirdették a lehetőséget (a jelentkezési lapra mutató linkkel és a jelentkezési határidő megjelölésével). A Táplálkozástudományi doktori program felvételi tájékoztatója nem igazodik a DE Doktori Szabályzatában rögzített tartalmi követelményekhez. Ezt pótolnia szükséges a DI-nek.

A témakiírásokat az ODT honlapjára mutató linken keresztül érik el az érdeklődők. A felvételi bizottságok létszámára, összetételére vonatkozóan nincs szabályozás se egyetemi, se tudományterületi szinten, ami a felvételizők egyenlő elbírálása érdekében mindenképp indokolt. A felvételi pontozás rendszerét a Doktori Szabályzat 3. sz. melléklete tartalmazza, az ODT Eljárásrendje rögzít speciális szabályokat. A Stipendium Hungaricum ösztöndíjasok felvételi eljárását a Tempus szabályaival összhangban az egyetemi Nemzetközi Oktatáskoordinációs Igazgatóság szervezi, a felvételi követelményekben nincs különbség.

Az egyéni felkészülőkkel szemben doktori programonként támasztott, eltérő tudományterületi követelmények rögzítettek, bár a Táplálkozástudományi program esetében ellentmondásos szabályok olvashatók (a Képzési Terv szerint jelentős oktatási tapasztalat és/vagy tudományos eredmények, az ODT Eljárásrendje alapján a *„jelölt témavezetőjével már közölt [vagy legalább közlés alatt álló] eredményeket ért el”*). A DI-nek ügyelnie kell arra, hogy egyértelműen és objektíven mérhetőek és rögzítettek legyenek a követelmények.

A komplex vizsga fő- és melléktárgyainak listája – az előírásoknak megfelelően – a Képzési Tervben van rögzítve, mindkét program esetében. A két doktori programban eltérő előzetes teljesítmény szükséges a komplex vizsgára jelentkezéshez (orvostudományi területen (orvostudományi területen *„90 kredit és valamennyi képzési kredit”*, agrártudományok területen *„120 kredit és valamennyi képzési kredit”*). Az Élelmiszertudományi programon lévő doktoranduszoknak a Képzési Terv tiltja a vizsga disszertációs részének ismétlési lehetőségét, ami szabálytalan gyakorlat.

A Doktori Szabályzat a komplex vizsgára vonatkozó követelményeket, a vizsgabizottság összeállításának szabályait és a vizsga lebonyolításának módját egyértelműen tartalmazza.

A nyelvi követelmények körének szabályozását a Doktori Szabályzat a DI hatáskörébe utalja. A követelmények egyértelműek, azonban tudományterületenként eltérőek. A második nyelvként elfogadható nyelvek körét a DI nem rögzítette, annak ellenére, hogy a DE és a tudományterületek hatályos szabályzata értelmében elvárt a két idegen nyelv igazolása a fokozatszerzéshez.

A publikációs követelményekkel kapcsolatban a DE Doktori Szabályzatában csak irányelvet fogalmaz meg (Doktori Szabályzat: *„Indokolt tudományterületi kivételektől eltekintve elvárás a nemzetközi folyóiratokban történő közlés”*), valamint részletesen definiálja a tudományos publikációként elfogadható írások körét (6. melléklet). Ugyanezen melléklet rögzíti az önálló tudományos munkásságra vonatkozó tudományterületi előírásokat. Az Orvostudományi Doktori Tanács publikációs követelményei alapján a védésre bocsátás feltétele legalább 2, a témához kapcsolódó in extenso, új tudományos eredményeket közlő publikáció, melyből – biztosítandó a jelölt jelentős hozzájárulása az eredményekhez – legalább egy közleményben első szerzőség szükséges, valamint a témavezető irányító szerepe a közlemények szerzői listáiból is megállapítható kell, hogy legyen. Agrártudományi Doktori Tanács publikációs követelményei alapján az értekezés téma köréből két impakt faktoros közleményt szükséges, melyek közül egy Q₁ vagy Q₂ besorolású legyen, egy pedig Q₃ vagy Q₄ besorolású. Ezek közül egy közleménynél a jelöltnek első, vagy levelező szerző megjelöléssel kell rendelkeznie. A nemzetközi közleményeken felül kívánatos, hogy hazai tudományos magyar nyelvű folyóiratban történő közléssel is ismertséget szerezzen. Bár a publikációs minimumfeltételek megfogalmazása eltérő, mindkét tudományterületi szabály biztosítja a minőség fenntartását a doktori fokozatok tekintetében.

Az egyetemi Doktori Szabályzat értelmében a fokozatszerzési eljárás ingyenes *„a hallgatói jogviszony fennállása alatt”*, de nem definiálja pontosan, hogy kikre vethető ki a 12. sz. mellékletben rögzített fokozatszerzési eljárási díj. Az önköltséges hallgatók esetében ez az önköltség összegének részét képező szolgáltatásnak minősül (Nftv. 83. § [1] bekezdés). Téves díjmegállapítás esetén a doktorandusz fellebbezhet (ennek menetét rögzíti a szabályzó).

A műhelyvitára és a nyilvános védésre benyújtandó disszertáció és tézisfüzetek példányszámára, terjedelmére vonatkozó előírásokat és részletes formai követelményeket a tudományterületi doktori tanácsok szabályzata rögzíti. A kötelező műhelyvita, valamint a nyilvános vita feltételrendszere, szabályai és forgatókönyve is egyértelműen definiált. Az értekezés minősítéséről a DE Doktori Szabályzata (13. melléklet) rendelkezik.

Külföldi részképzés esetén a doktorandusznak munkaprogramot kell készítenie, melyet a témavezető jóváhagyását követően a DI Tanácsa fogad el. Arról nem érhető el információ, hogy más hazai doktori iskolában tárgy teljesítésével szabadon választható tantárgyi kredit elismertethető-e.

Összességében megállapítható, hogy a DI képzésére vonatkozó szabályzatok biztosítják a képzéshez és a tudományos előrehaladáshoz szükséges keretrendszert, ugyanakkor az egyes szabályzó dokumentumok funkciójának és tartalmi felépítésének átgondolása és fejlesztése a DI előtt álló feladat. A Bizottság megjegyzi, hogy a DI működésére és képzési tevékenységére vonatkozó szabályokat nem szerencsés tudományterületi tanácsok és mintegy doktori programok szintjén külön-külön dokumentumban rögzíteni, hiszen a DI – függetlenül a programok és tudományágak számától – egy szervezeti egységet alkot. Az összefésült, szinkódos szövegrészekkel kiegészített szabályzók esetén ügyelni kell arra, hogy mindig a hatályos Doktori Szabályzatra épüljenek a kiegészítő rendelkezések.

Ajánlások

- Javasolt két felvételi időszak között is elérhetővé tenni a felvételi felhívás legutolsó verzióját, így az érdeklődők általános képet kaphatnak a felvételi folyamat részleteiről.
- A DI a Táplálkozástudományok doktori program egyéni felkészülőkre vonatkozó követelményeit egységesítse, mert a Képzési Terv és az ODT Eljárásrendje e tekintetben eltérő információkat tartalmaz.
- Fontos lenne annak felmérése, hogy miként lehetséges az informális tanulás útján szerzett tapasztalatokat a kreditátvitel rendjébe beemelni.

ESG 1.5 Oktatók

Sztenderd: *Az intézmények biztosítsák, hogy oktatóik megfelelő kompetenciával rendelkezzenek. Alkalmazzanak méltányos és átlátható eljárásokat oktatóik toborzására és továbbképzésére.*

A törzstagokra vonatkozó részletes információkat a „II.2. A törzstagok tudományos tevékenysége” c. fejezet tartalmazza. A DI törzstagjai a két tudományterületen működő iskolákra vonatkozó akkreditációs elvárásoknak is messzemenően eleget tesznek.

A DI-ben jelenleg 63 oktató, köztük 37 témavezető tevékenykedik (az élelmiszertudományi doktori programban külföldi társtémavezető is közreműködik), az aktuális témakiírások száma viszont csupán 5. Az oktatók és a témavezetők kiválasztására vonatkozó szabályok egyértelműek, részben a DE Agrártudományi Doktori Tanács Szabályzatában (III. fejezet 1.),

részben a DE Orvostudományi Doktori Tanács Doktori Szabályzatában (III. fejezet 1.) található. A témavezetői munka értékelését a DI Tanácsa végzi, kétévenkénti rendszerességgel. Ennek során hangsúlyos szempont a témavezetők publikációs tevékenységének minősége. Az orvostudományi területen figyelemre méltó gyakorlat a DI-k oktatóinak és témavezetőinek belső akkreditációja, melynek előfeltétele a folyamatos publikációs aktivitás és a kutatási pályázat(ok)on elnyert támogatás.

A PhD-hallgatói elégedettség felmérésére irányuló, 2022 tavaszán végzett kérdőíves megkérdezés témavezetői teljesítményre vonatkozó válaszainak eredménye szerint a magyar és a külföldi doktoranduszok egyaránt 4,3 feletti iskolai érdemjegy-átlaggal minősítették az egyes főbb tevékenységelemeket (szakmai kompetencia, konzultációk minősége, a hallgató szakmai előre haladásának témavezető általi támogatása, konferencia-részvétel elősegítése).

A DI oktatói és témavezetői részéről elhangzott, hogy a doktori képzés kapcsán “közepesen leterheltnek” érzik magukat. Jóllehet egy adott felvételi időszakban egy témavezetőhöz akár 3 új doktorandusz is kerülhet és egy témavezetőnek egyidejűleg összesen 8 doktorandusza is lehet, a maximálisan megengedett lehetőséggel jellemzően nem élnek.

A témavezetők és a PhD-hallgatók rendelkezésére álló elsődleges anyagi forrás az állami finanszírozásból származó PhD kutatási keret, ami sok esetben kiegészül K+F pályázati összegekkel is. Az érintettek elmondása szerint, a nyílt hozzáférésű (*open access*) publikálás költségeinek (APC) felét az egyetem átvállalja. A másik 50% fedezésére – a konferencia-részvételi támogatásokhoz hasonlóan – is az említett források szolgálnak.

Ajánlás

Célszerű lenne bővíteni az aktuális témakiírók és témakiírások körét.

ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások

Sztenderd: *Az intézmények megfelelő finanszírozási forrásokkal rendelkezzenek a tanulási és tanítási tevékenységekhez, valamint biztosítsanak adekvát és könnyen hozzáférhető tanulástámogató feltételeket és hallgatói szolgáltatásokat.*

A tanulástámogatás a doktori képzés során nélkülözhetetlen. Ennek alapja az egyetemi könyvtári és laboratóriumi szolgáltatások széleskörű biztosítása. A DI interdiszciplináris struktúrája okán a doktoranduszok eredményes kutatási tevékenységéhez szükséges infrastruktúrát és eszközöket a DI számára két Kar, a Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodás Kar, valamint az Általános Orvostudományi Kar biztosítja; kutatás- és oktatástechnikai, informatikai felszereltségük korszerű.

A doktoranduszok az Egyetem országosan kiemelkedő infrastruktúráját használják kutatásaik és tanulmányaik végzéséhez. Ahogyan azt az Önértékelés is tartalmazza, a DE Egyetemi és Nemzeti Könyvtára (DEENK) az ország egyik legnagyobb nyomtatott és online gyűjteményével rendelkező, nyilvános, tudományos és szolgáltató központja.

A könyvtár fizikai elérhetőségén túl a doktoranduszok online is válhatnak könyvtári tagságot és vehetnek igénybe különböző szolgáltatásokat. A DEENK online katalógusa a nyomtatott gyűjteményről nyújt információt, az interjúk alapján pedig jelenleg 60 feletti azoknak a tudományos adatbázisoknak a száma, amelyekhez a doktoranduszoknak folyamatos hozzáférési jogosultságuk van, továbbá ezek távoli elérése is biztosított.

A DEENK edukációs tevékenysége igen széleskörű, az eszközök megismertetésén, használatuk bemutatásán, az egyszerű könyvtári használaton keresztül a doktoranduszok kollaboráns oktatási tevékenységét és kutatási kompetenciáik bővítését is elősegíti. Az interjúk elhangzottak alapján, a Könyvtár biztosítja a 21. századi tudományos kommunikáció alapelveinek átadását, mint a hivatkozáskezelés, az Open Science kezelése és egyéb, kapcsolódó képességek fejlesztése. Az interjúk elhangzottak szerint, a DE állandó támogatást nyújt tudományos cikkek megjelentetéséhez, az Open Access folyóiratokban történő megjelentetés díjának 50%-át biztosítja.

A DEENK közreműködésével lehetőség van továbbá témaspecifikus szakértők bevonására, valamint MTMT adminisztrációs szolgáltatás igénybevételére is. A tudományos közleményeket az MTMT adatbázisában is szerepeltetik, szükség esetén támogatják az érintettek MTMT felületének aktualizálását. A Könyvtári szolgáltatások közé tartozik továbbá a doktori fokozatszerzés integrált eleme, a plágiumszűrés, amelyet két speciális szoftverrel biztosít a Könyvtár, valamint a parazita folyóiratokkal kapcsolatos ismeretek bővítése és folyamatos aktualizálása, ezzel pedig a hallgatók és oktatók védelme, edukálása.

Az interjúkon elhangzottak alapján, a doktoranduszok egy része kutatásaihoz a MÉK Agrárműszerközpont infrastruktúráját és a NanoFood laboratóriumot használja. Itt jellemzően a témavezetők, illetve szakképzett laboratóriumi asszisztensek segítségével tanulják meg a kutatásaikhoz szükséges műszerek használatát. A laboratóriumok tudományos műhelyként és szolgáltatóhelyként egyaránt funkcionálnak, támogatva a külföldi hallgatók előrehaladását is.

A DI Önértékelésében kitér arra, hogy ösztönzi és egyedi eljárásban értékeli a hallgatói teljesítményeket a külföldi résztanulmányok beszámítása során, azonban az Önértékelés II.3.1. melléklete szerint az elmúlt 5 tanévben nem valósult meg doktorandusz hallgatók külföldi részképzése vagy kutatói ösztöndíjjal történő külföldi tevékenysége.

A hallgatók elsősorban a honlapon elérhető, nyilvános dokumentumokon keresztül tájékozódnak, egyéb kérdéseikkel kapcsolatban pedig a tanulmányi ügyekkel foglalkozó munkatársakhoz fordulhatnak, akikre – a hallgatói fórumon elhangzottak alapján – segítőkész és felkészült munkavégzés jellemző. A doktoranduszok visszajelzései alapján, a kommunikáció megfelelő mind a külföldi, mind a magyar hallgatók ügyvitele esetében. Számukra egyaránt van lehetőség papír alapú és elektronikus ügyintézésre, előbbi a beszámolók alapján elsőbbséget élvez. Egyéb ügyintézési lehetőségek is biztosítottak (pl. biztosítás, bevándorlás) a külföldről érkező hallgatók gördülékeny beilleszkedésének érdekében.

Ajánlás

A hallgatói mobilitás ösztönzése; ennek részeként ajánlott a külföldi részképzések és rövid tanulmányutak teljesítményértékelési rendszerben történő kiemelt elismerése.

ESG 1.7 Információkezelés

Sztenderd: *Az intézmények gyűjtsenek, elemezzenek és használjanak releváns információkat képzési programjaik és egyéb tevékenységeik irányítására.*

A DI tevékenysége megfelelőségének megítélése érdekében rendszeres információgyűjtést és –elemzést folytat. Ennek felelősségét a DI szabályozta, az a minőségügyi vezető, és a PhD-referensek feladatát jelenti, adott esetben az Egyetem intézményi szintű koordinációjában ölt testet. A DI (az intézményi gyakorlatnak megfelelően) két területen gyűjt rendszeresen információt: a tevékenységi területen fenntartott folyamatok, valamint a célkitűzések elérésének megfelelősége területén. A fenntartott folyamatok megfelelőségét a DI a hallgatói elégedettséggel, a munkatársak elégedettségével, a munkaerőpiaci partnerek elégedettségével, a végzetek elégedettségével, az oktatói munka hallgatói véleményezésével, a témavezetői értékeléssel, valamint statisztikai adatokkal vizsgálja (programonként meghirdetendő témák, illetve a képzéshez kapcsolódó operatív információk).

Egyelőre – a végzetek kis száma miatt – a DI nem végez diplomás pályakövetést. A célkitűzések elérésének megfelelőségét az intézményileg egyeztetett és riportolt célmutatók mentén vizsgálja, melyek jelenleg a következő adatokra terjednek ki: védések száma; beiratkozott hallgatók száma (programonkénti bontásban); abszolutóriumot szerzettek száma; fokozatot szerzettek számának alakulása; lemorzsolódás; Scopusban indexelt tudományos közlemények száma (programonként).

A felmérések keretében vizsgált információk számbavétele (egyetemi szabályozás alapján) EvaSys rendszerben történik. A mérések gyakorisága szabályozott, féléves, éves, vagy kétéves

időszakonként történik. A DI a szabályozóktól pozitív értelemben, kísérleti jelleggel, több esetben eltér. Így a hallgatói elégedettséget az elmúlt időszakban nem két évente, hanem fél évente vizsgálta, míg kísérleti jelleggel DI-szinten is vizsgálatra került a munkatársak elégedettsége. Hasonlóképpen kísérletnek tekinthető a munkaerőpiaci visszacsatolások kérdőíves mérése, melyben a DI szintén innovatív gyakorlatot követ.

Az információkezelés tartalma és folyamata megfelel az ESG elvárásainak. A célkitűzésekkel kapcsolatos releváns információk nyilvános adatot jelentenek, ahogyan a DI honlapján nyilvános adatként közzétételre kerültek a hallgatói elégedtség-vizsgálat eredményei (a magyar és idegen nyelvű képzésben egyaránt) éppúgy, mint a végzetek elégedettségét visszajelző eredmények. Fejlesztendő területként jelentkezik ugyanakkor a munkaerőpiaci partnerek véleményének, illetve az oktatói munka hallgatói véleményeinek közzététele, mely információként, egyben visszacsatolásként is szolgál a releváns érintetteknek a minőségfejlesztés megvalósításáról. Éppígy javasolt a minőségfejlesztési célok mentén elért eredmények közzététele, a folyamatos fejlesztés-fejlődés megragadhatóságának megjelenítése.

ESG 1.8 Nyilvános információk

Sztenderd: *Az intézmények tegyenek közzé világos, pontos, objektív, naprakész és könnyen hozzáférhető információkat tevékenységükről, benne képzési programjaikról.*

A DI alap szabályozó dokumentumai (Képzési Terv, Minőségbiztosítási Terv, tudományterületi doktori szabályzatok) elérhetők a DI honlapján, ugyanakkor az egyes szabályzatmódosítások nem beazonosíthatók, ami az egyes doktori évfolyamok számára (is) fontos lenne a teljeskörű tájékoztatáshoz.

A DI honlapja felépítés szempontjából egyszerű és átlátható: összesen öt menüpontba csoportosítva ad tájékoztatást az érdeklődőknek („Iskolánkról”, „Tárgyak”, „Témakiírások”, „Hírek”, „Kapcsolat”), valamint a lapozó alatt – talán kissé kevésbé feltűnő helyen – kapott helyett a „Hallgatóknak” menüpont. A honlap legfelső menüsorából elérhető a DE főoldala.

A honlapon elérhető felvételi információkról, témakiírásokról az ESG 1.4-es fejezetben már írt a Bizottság. A tantárgyi tematikák a Képzési Tervben találhatóak, azok nyilvánossága – igazodva az Nftv. előírásához – biztosított.

A honlap külön almenüpontot szentel a minőségbiztosítás dokumentumainak, valamint a mérési eszközök is nyilvánosan elérhetők magyar és angol nyelven egyaránt (pl. OMHV-kérdőív, aktív hallgatók és végzetek elégedettségmérési kérdőívei). Itt megjegyzendő, hogy az angol nyelvű honlap ezen menüpontja tartalmában szegényesebb.

Az „Iskolánkról” menüpont alatt bemutatásra kerül a DI tevékenysége, legfontosabb adatai, törzstagjai és tanácsa, események (pl. komplex vizsgák és védések), valamint a hazai és nemzetközi partnerei.

A DI honlapján az elkészült disszertációkat (bár az ODT-felületen ezek elérhetőek) és a pályakövetési adatokat nem tesz közzé. A kapcsolati adatok nyilvánosak, de nem láthatók a fogadóórák és hogy milyen ügyfélfogadási rendben kereshetők a DI adminisztratív kollégái.

Ajánlások

- A DI honlapján a személyi, kapcsolati adatok folyamatos frissen tartása indokolt. Jelenleg több helyen ellentmondó vagy pontatlan információ lelhető fel (pl. Juhász Béla törzstagot hol titkárként, hol programvezetőként tüntetik fel).
- Fontos lenne, hogy a DI feltüntetésre kerüljön az Általános Orvostudományi Kar honlapján, a kar többi, tudományterületen releváns doktori iskolája mellett. A *Doktori iskolák e-szervezet* menü alatti organogramon szintén jelölni kellene a DI-t az Orvostudományi Doktori Tanács alá tartozó doktori iskolák között.
- A DI Képzési Terv utalást tesz a „TÉDI Működési Szabályzatára”: mivel ilyen címen, egységes DI-szintű dokumentum nincs, javasolt a szövegrész javítása.
- A DI szabályozó dokumentumai (Képzési Terv, Minőségbiztosítási Terv, tudományterületi szabályzatok) közötti tartalmi átfedések megszüntetendők. Ezzel a dokumentumok frissítése egyszerűsödik, csökkentve a hallgatói félretájékoztató kockázatát. Itt megjegyzendő, hogy a DI Képzési Tervében tévesen egy másik doktori iskola honlapon elérhetősége került rögzítésre (<http://egdi.unideb.hu/doktori-iskola/kepzesi-terv/>).
- A DI több dokumentuma olyan információkat tartalmaz, amelyek az adott dokumentumban nem lényegesek, pl. Képzési Tervben a törzstagok névsora, képzés szervezésére és kurzushirdetésre vonatkozó szabályok; Minőségbiztosítási Tervben a publikációs követelmények. Általánosan javasolt, hogy szabályozó dokumentumokban kerüljék a névsorok feltüntetését.
- Érdemes megfontolni az Iskolákról/Dokumentumtár, valamint a Hallgatóknak/Szabályzatok és Nyomtatványok menüpontok összevonását.
- Az Agrártudományi Doktori Tanács Szabályzatával kiegészített Doktori Szabályzat kétféle változata érhető el a DI honlapján: az aktuális (2022) mellett a 2020-as verzió is megtalálható a Hallgatóknak/Szabályzatok menüpont alatt.
- Tekintettel arra, hogy a DI 2017-ben létesült, a szigorlati rendszerre utaló szabályozó helyeket, valamint a kapcsolódó nyilvános nyomtatványokat javasolt felszámolni.

ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás

Sztenderd: *Az intézményeket rendszeres időközönként külső minőségbiztosítás alá kell vetni az ESG szerint.*

A DI a MAB-ot kéri fel minőségbiztosítási rendszerének értékelésére. A DI a MAB doktori iskolákra vonatkozó akkreditációs eljárásán túl, más külső minőségbiztosítási eljárást jelenleg nem alkalmaz.

III. Látogató Bizottság

A Bizottságot a MAB Testülete nevezte ki, és a következő tagokból áll:

Elnök: Ács Pongrác egyetemi tanár, Pécsi Tudományegyetem

Tagok:

Bozóki Boglárka doktoranda, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, a Doktoranduszok Országos Szövetsége delegáltja

Dányi Beatrix szakreferens, Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság

Varga László egyetemi tanár, Széchenyi István Egyetem

Vilmányi Márton egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem

Online interjúk időpontja: 2023. március 20.

IV. Mellékletek

IV.1. Feladatmeghatározás

A Debreceni Egyetem rektora a MAB-ot kérte fel a Táplálkozás- és Élelmiszertudományi Doktori Iskola (D243) minőséghitelesítési (akkreditációs) eljárásának lefolytatására.

Az értékelés alapja az Európai Felsőoktatási Térség minőségbiztosítási irányelvei és sztenderdjei (ESG).

Az akkreditációs eljárás célja megvizsgálni, hogy a doktori iskola az ESG szerint folytatja tevékenységét, minőségbiztosítási rendszere folyamatosan nyomon követi, értékeli a sztenderdeknek való megfelelést, és aktívan közreműködik az értékelés eredményei alapján a megvalósítást segítő intézkedések, folyamatok kidolgozásában.

Az értékelés retrospektív jellegű, az aktuális és a legutóbbi eljárás között eltelt időtartamot vizsgálja, külön figyelemmel arra, hogy az előző értékelés alapján milyen intézkedések születtek.

Az eljárás kiemelt célja továbbá a jó gyakorlatok azonosítása, valamint a doktori iskolák fejlesztéséhez történő szakértői segítségnyújtás.

IV.2 Akkreditációs interjúk menetrendje

Időpont	Panel	Beosztás	Név
9:00– 9:45	Stratégiai tervezés (intézményi szintű tudományos stratégia)	tudományos rektorhelyettes, Egyetemi Doktori és Habilitációs Tanács elnöke, Orvostudományi Doktori Tanács (ODT) tagja	Csernoch László
		Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar, dékán	Stündl László
		Általános Orvostudományi Kar, tudományos dékánhelyettes	Papp Zoltán
		Egészségtudományi Kar, dékán	Móré Marianna
		Tudományos Igazgatóság igazgatója, EDHT-titkár	Varga Zsolt
		Orvostudományi Doktori Tanács (ODT) elnöke	<i>kimentését kérte</i>
		Klinikai Központ elnöke	Szabó Zoltán
		Orvostudományi Doktori Tanács (ODT) titkára	Csoma Eszter

		Agrártudományi Doktori Tanács (ADT) elnöke helyett, korábbi EDHT-tag és habilitációs tanács elnöke	Nagy János
9:45- 10:15	Minőségbiztosítás	Minőségbiztosítási Rektori Biztos és a DI minőségügyi vezetője	Szűcs Edit
		MÉK Minőségügyi vezető	Kovács Béla (TT, programvezető)
<i>szünet</i>			
10:25- 11:30	DI vezetése, működése	DI-vezető, rektor, táplálkozástudományi program vezetője	Szilvássy Zoltán
		Élelmiszertudományi program vezetője	Kovács Béla
		Táplálkozástudományi program vezetője	Juhász Béla
		törzstagok, max. 2 fő, mindkét programból	Kozma Bence Máthé Endre Karaffa Erzsébet
11:30- 12:15	Infrastruktúra, szolgáltatások	Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár (DEENK) képviselője	Petró Leonárd
		kari/intézeti könyvtár képviselője	<i>nem releváns (nincs)</i>
		Kísérletes ophtalmologia munkacsoport, munkacsoport vezető	Varga Balázs
		Klinika/Klinikai Farmakológiai munkacsoport, vezető	Páll Dénes
		NanoFood kutatócsoport, csoportvezető	Prokisch József
		Agrárműszerközpont, központvezető	Pusztahelyi Tünde
		szakkollégium	<i>nem releváns a DI két programja szempontjából</i>
12:15- 13:15	<i>szünet</i>		
13:15- 14:00	DI operatív működése	adminisztratív ügyintéző - élelmiszertudományi doktori program	Szepesi Judit
		titkár - élelmiszertudományi doktori program	Sípos Péter (TT)
		adminisztratív ügyintéző és titkár - táplálkozástudományi doktori program	Szalai Andrea
		a DI hallgatói és oktatási ügyekért felelős munkatársa, ODT PhD referens	Oláh Zsuzsa
		a DI hallgatói és oktatási ügyekért felelős munkatársa, ADT PhD referens	Baginé Hunyadi Ágnes
		külföldi hallgatókat támogató egység képviselője: Nemzetközi Oktatást Koordináló Központ	Szabó-Kulcsár Kornélia

14:00- 15:00	Oktatók és témavezetők	régóta a doktori képzésben lévő, ill. fiatal/középgenerációs témavezetők, oktatók (akik más interjún nem vesznek részt, max. 8 fő). Kérjük, legyenek lefedve a programok.	Kozma Mariann (TV)
			Gesztelyi Rudolf (TT, TV)
			Priksz Dániel (TV)
			Diósi Gerda (TV)
			Szabolcsy Éva (TV)
			Nagy Péter Tamás (TV)
			Szabó P. Balázs (külsős TV)
<i>szünet</i>			
15:10- 15:40	Érdekképviselő (doktorandusz önkormányzat)	Egyetemi Doktorandusz Önkormányzat - elnökségi tag	Molnár Dániel EDÖK- és DOSZ-elnök
		ODT hallgatói képviselő	Rahmani Leila
		élelmiszertudományi doktori program hallgatói képviseelő, DIT	Baráth Nikolett
		táplálkozástudományi doktori program hallgatói képviseelő, DIT	Szekeres Réka Mária
15:40- 16:15	Hallgatói fórum	kb. 10-15 fő. Kérjük, ügyeljenek arra, hogy a különböző hallgatói életciklusok / doktori programok képviselve legyenek (pl. komplex vizsga előtt/után állók, abszolutórium előttiek/utániak).	Takács Barbara
			Tarjányi Vera
			Bernát Brigitta
			Piros Zsuzsanna
			Erdélyi Rita
			Hajdú Péter (PhD hallgató és DOSZ AO elnök)
			Nagy Vivien (PhD hallgató és DOSZ AO titkár)
			Pacza Tünde
			Szabó Andrea
			Sári Daniella
16:15- 16:50	Students' Forum	kb. 10 fő. Kérjük, ügyeljenek arra, hogy a különböző hallgatói életciklusok / doktori programok képviselve legyenek (pl. komplex vizsga előtt/után állók, abszolutórium előttiek/utániak).	Shaikh Ayaz Mukarram
			Maha Rockaya
			Mposula Zibuyile Angel
			Arju Muthu
			Jolji Maria
			Llanaj Xhensila
Chaima Neji			

			Guizani Douraied
			Reyhan Yavuz
16:50- 17:15	Bizottsági zárt ülés		